

DANSK
ERHVERV

Danske Rederier

SMVdanmark

HORESTA

Til Erhvervsministeriet

9. dec. 2020

Sendt til sri@em.dk, leneho@erst.dk og annala@erst.dk

Høringssvar vedr. kommende EU-initiativ som kaldes "bæredygtig selskabsledelse" og nødvendig omhu (due diligence)

Dansk Industri, Dansk Erhverv, SMV Danmark, Danske Rederier, Danske Arkitektvirksomheder, HORESTA og Danish Export (herefter "organisationerne") er gået sammen om dette høringssvar for at gøre opmærksom på alvoren af det påtænkte kommende EU-initiativ og de betydelige skadelige virkninger for dansk erhvervsliv, som den ene halvdel af initiativet kan medføre, samt give vores konstruktive input til den også meget vigtige anden halvdel.

EU initiativet handler således overordnet om to påtænkte initiativer, som desværre bliver blandet sammen i debatten og i EU-Kommissionens kommunikation. Det ene initiativ handler om påtænkt EU-harmonisering af regler for selskabsledelse, mens det andet handler om påtænkt EU-harmonisering af krav til virksomheders due diligence inden for menneskerettigheder og miljø i forhold til deres leverandørkæde.

Organisationerne er stærkt kritiske overfor behovet, motiverne og konsekvenserne af forslagene vedrørende selskabsledelse.

Organisationerne ser grundlæggende mere positivt på EU-harmonisering af due diligence krav, da det er at foretrække frem for den stigende tendens til forskellig national regulering vi ser på området. EU-reguleringen skal dog være nøje gennemtænkt, og vi vil med dette høringssvar påpege særligt vigtige principielle budskaber til, hvordan reglerne bør designes.

Nedenfor har vi gengivet vores fælles overordnede kommentarer til de to områder. I et separat dokument kommenterer vi mere detaljeret på Kommissionens spørgsmål i den verserende høring. Det bemærkes, at der naturligvis er detaljer, som de enkelte organisationer ville formulere forskelligt, men de overordnede budskaber er vi fælles om.

EU-harmonisering af selskabsledelse

Der danner sig efterhånden et klart billede af, hvilke slags forslag Kommissionen påtænker. Det er indikeret i den bestilte konsulentrapport fra EY i Italien, som Kommissionen henviser til i sit Road Map. Der er også klare antydninger i den måde spørgsmålene er udformet på i den verserende høring. En liste over nogle af de forventede forslag er sammenfattet i Bilag 1.

Forslagene har to overordnede karakteristika.

Dels vil Kommissionen flytte reguleringen af selskabsledelse fra medlemsstaterne til EU. Dette er i sig selv meget betænkeligt, da reglerne for selskabsledelse i dag er nationalt reguleret og dybt forankret i det enkelte lands øvrige lovgivning og retspraksis, og er baseret på årtiers finpudsning. Den danske model for

selskabsledelse fungerer godt og er internationalt rost¹. Der er ingen grund til at tro, at EU kan regulere det bedre, end vi selv kan i Danmark. Mange ting giver mening at lave fælles regler om i EU, men selskabsledelse er ikke en af dem.

Dels vil Kommissionen lave en grundlæggende ændring af den regulatoriske ramme for selskabsledelse fra en shareholder-orienteret regulatorisk ramme (ejerne er de ultimative beslutningstagere) til en stakeholder-orienteret ramme (alle virksomhedens stakeholderes interesser, herunder miljøets og samfundets interesser, skal afbalanceres, og stakeholders får juridiske rettigheder i forhold til virksomhedsledelsen og håndhævelsen heraf). Forslagene er inde at røre ved, i hvis interesse virksomheder skal drives, og hvis virksomhed det egentlig er. Er det aktionærernes eller "samfundets".

Hvis den lange palette af idéer realiseres, forudser vi - udover de vigtige principielle problemstillinger ovenfor - en række væsentlige praktiske skadevirkninger: risikoaverse og handlingslammede virksomhedsledelser, interne interessekonflikter, deadlocks, retssager, mindre kvalificerede ledelsesmedlemmer (der bliver i stedet behov for politikere i virksomhedsledelserne), mindre virkelyst og innovation, mindre værdiskabelse for både aktionærer og samfund, og generelt forringet konkurrenceevne for danske virksomheder. Forslagene vil også medføre sværere betingelser for at tiltrække risikovillig kapital, bl.a. til at foretage satsninger på investeringer i ny grøn teknologi. Samlet set vil det derfor også skade fremfor at gavne bæredygtighedsagendaen, som vi alle støtter.

Forslagene markedsføres ikke desto mindre af Kommissionen som nødvendige eller hensigtsmæssige af hensyn til den bæredygtige omstilling. Det må efter organisationernes opfattelse bero på en misforståelse af, hvad der fremmer bæredygtighed. Det vidner samtidig om manglende forståelse for situationen i dag, og for hvilke konsekvenser forslagene vil få.

Det er helt unødvendigt at ændre på den regulatoriske ramme for selskabsledelse, som vi har i Danmark i dag, hvis målet er at fremme bæredygtighed. Den bæredygtige omstilling er allerede i fuld gang i erhvervslivet, og den vil kun fortsætte i fremtiden. Størsteparten er markedsdrevet, for det er i virksomhedernes egeninteresse at gribe de muligheder omstillingen giver og kræver. Det stigende markedspress kommer bl.a. fra investorer, kunder, medarbejdere og samarbejdspartnere.

Dertil er der en lang række fornuftige målrettede lovinitiativer i gang både nationalt og i EU, som er med til at understøtte den bæredygtige omstilling. Det gælder eksempelvis *sektorspecifikke* krav, f.eks. omstilling af transport- og energisektoren og energieffektivisering af bygninger og ejendomme. Der vil også komme yderligere krav til fremme af en cirkulær økonomi, f.eks. yderligere krav til ecodesign af produkter, dvs. krav til producenter, og der vil komme krav til affaldshåndtering, genbrug m.m.

Derudover vil der komme målrettede *horisontale* tiltag. Et eksempel er en taxonomi for investeringer, som skal fremme investering i innovation og miljøvenlige teknologier. Et andet eksempel er skrappe rapporteringskrav for virksomhederne i forhold til bæredygtighedsforhold – også kaldet ikke-finansiell rapportering. Det skal gøre det mere transparent og sammenligneligt, hvilke initiativer virksomhederne tager i forhold til bæredygtighed - både den grønne og den sociale.

Der er ingen tvivl om, at vi fra dansk side – og fra erhvervslivets side - skal støtte den bæredygtige omstilling. Det er en samfundsmæssig nødvendighed, og det er en stor mulighed for dansk erhvervsliv. Men vi bliver nødt til at sikre os, at det sker på en fornuftig måde. Kommissionens forslag om selskabsledelse vidner om en bekymrende mangel på forståelse både for den måde virksomheder ledes og for den corporate governance ramme, der allerede eksisterer i medlemslandene, men også for virksomhedernes værdiskabende rolle i den samfundsmodel, vi har i Danmark og det øvrige EU.

---

¹ Se f.eks. bogen [The Nordic Corporate Governance Model](#).

Vi tillader os desuden at gøre opmærksom på den helt utilfredsstillende proces, som initiativet forsøges skubbet igennem med.

Kommissionens forslag baserer sig i alt væsentlighed på én [konsulentrapport](#), som Kommissionen selv har bestilt. Rapporten har mødt sønderlemmende kritik for at være tendentiøs, uvidenskabelig og upålidelig. Et uddrag af kritikken, som bl.a. kommer fra førende forskere i verden, er sammenfattet i Bilag 2.

På trods af den sønderlemmende kritik af grundlaget for de pågældende forslag, som Kommissionen modtog i forbindelse med høringen juli – oktober 2020, har Kommissionen ikke valgt at standse op for at reflektere over kritikken. I stedet påbegyndte Kommissionen allerede 26. oktober den verserende høring, som vi nu afgiver input til regeringen om, og direktivforslag ventes i juni 2021.

Den nye høring forstærker desværre kun billedet af en højest utilfredsstillende proces. Den måde spørgsmålene i høringsdokumentet vinkles på, og formuleringen af de begrænsede svarmuligheder, giver ikke mulighed for at komme med kritik af Kommissionens forslag. Høringsspørgsmålene forekommer designet til, at Kommissionen efterfølgende kan påstå, at høringen viser opbakning til de påtænkte forslag.

The European Company Law Experts Group (ECLG), som er en højt respekteret akademisk ekspertgruppe, forklarer uddybende i denne [udtalelse](#), hvordan Kommissionens design af spørgeskemaet overtræder de mest elementære regler for udarbejdelse af spørgeskemaer.

Tilsammen er ovennævnte lange række af forhold dybt bekymrende.

Organisationerne vil derfor på det kraftigste opfordre regeringen til at agere vagthund for EU's Better Regulation Principper og sikre en saglig tilgang til EU-regulering på dette så vigtige område. Det er uacceptabelt at foreslå vidtgående, og efter vores opfattelse særdeles skadelig, EU-regulering på så kritisabelt et grundlag. Vi opfordrer samtidig regeringen til at arbejde imod forslagene og lade regulering af selskabsledelse i danske virksomheder forblive noget, som vi regulerer i Danmark.

EU-harmonisering af due diligence krav

Helt grundlæggende bakker organisationerne op om fremme af samfundsansvarlig og bæredygtig adfærd som en grundlæggende forudsætning for et fremtidssikret samfund i Danmark og globalt, og mange danske virksomheder er allerede langt i deres arbejde for at sikre ansvarlig virksomhedsadfærd og bæredygtighed i deres virksomhedsdrift.

Grundlæggende mener vi, at ansvarlig virksomhedsdrift bør drives af internationale frivillige retningslinjer frem for lovgivning. Dog stiller organisationerne sig mere positivt over for den del af Kommissionens høring, som dækker "due diligence". Det sker i erkendelsen af, at en EU-retlig ramme inden for due diligence kan medvirke til, at indsatsen koncentrerer. Inden for due diligence er det en fordel, at kravene til virksomhederne ensrettes så meget som muligt i EU, da virksomhederne ellers risikerer at skulle forholde sig til et kludetæppe af forskellige nationale krav, f.eks. i forhold til rapportering og sanktioner.

Krav om obligatorisk due diligence bør bygge videre på/være i overensstemmelse med eksisterende internationale standarder og retningslinjer (FN, OECD) og så vidt muligt harmoneres med det internationale rammeværk uden for EU, så europæiske virksomheders konkurrencedygtighed på de globale markeder ikke kompromitteres.

Vi argumenterer derfor for en afbalanceret EU-tilgang, der tager højde for proportionaliteten i, hvad der er realistisk, og hvad virksomheder er i stand til at gøre. Derfor må regeringers og virksomheders rolle ikke blandes, da virksomheder ikke har mandatet eller evnen til at løse alle de problemer, der opstår som følge af svigtende eller svagt styrede stater.

Omfanget af håndhævelsesmekanismer og sanktioner afhænger af det nøjagtige indhold og omfang af EU-reguleringen. Når det kommer til håndhævelse og sanktioner, er der en kritisk forskel mellem, hvorvidt virksomheder er ansvarlige for overtrædelser kun i første led i leverandørkæden eller i hele værdikæden. Hvis forpligtelserne til due diligence gælder i hele forsyningskæden, bør sanktionerne bestemmes forskelligt for overtrædelser i henholdsvis første niveau og ud over første niveau. Med andre ord bør sanktionerne afspejle, hvor meget virksomheden med rimelighed kunne være opmærksom på, hvor meget virksomheden kunne påvirke og afbøde, og hvor alvorlig overtrædelser var. Det er helt centralt, at virksomheder ikke bør holdes ansvarlige for skade i deres leverandørkæde, når de ikke direkte har forårsaget skaden, de ikke med rimelighed kunne være opmærksomme på skaden, eller når de har foretaget nødvendige foranstaltninger for at forhindre skaden. Derfor bør juridiske sanktioner ikke række ud over det første niveau af leverandører.

Det er vigtigt, at enhver EU-regulering på dette område har den fleksibilitet, som virksomhederne har brug for, og potentialet i "soft law" ikke glemmes. Virksomheder skal kunne udtænke løsninger, der passer til deres størrelse, sektor, markeder og forretningsmodel samt give dem mulighed for at identificere, hvor den væsentlige risiko for negative virkninger er, f.eks. om menneskerettigheder eller miljø er højest og dermed fokusere deres indsats og ressourcer, hvor den største risiko er. Med andre ord bør EU-regulering være risikobaseret.

Vi mener, at EU-regulering ikke bør omfatte små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Uden lovkrav vil SMV'erne stadig blive påvirket gennem krav fra større kunder, som er omfattet af obligatorisk due diligence, og deres standard vil således løftes af markeds kræfterne. Alternativt skal obligatorisk due diligence tilpasses SMV'ers mulighed for indflydelse.

Detail- og engroshandel er det sidste niveau i nogle komplekse forsyningskæder, der involverer et stort antal aktører i hele verden. Dette nødvendiggør en forståelse for virksomhedernes indflydelsessfære. F.eks. er der forskel på muligheden for at stille krav til 'private labels' i forhold til øvrige brands. Af samme grund opfordrer organisationerne til en forståelse af en leverandør som en kontraktuel forretningsrelation, altså hvor der foreligger en kontrakt imellem parterne.

Vi mener desuden, at der er et presserende behov for større klarhed over definitionen af nøglebegreber, herunder "due diligence", "suppliers", "business relationships", "stakeholders" og "adequate processes" for at nævne blot et mindre udsnit. Derudover er der behov for at afklare, hvorvidt der er tale om due diligence krav både upstream og downstream i værdikæden. Vi mener, at reguleringen udelukkende bør omfatte upstream leverandørkæder.

Endelig er det afgørende, at disse krav sammentænkes med andre EU-krav såsom taksonomien for bæredygtige investeringer og ikke-finansielle rapportering, hvor det giver mening.

Organisationerne står til rådighed, hvis ovennævnte ønskes uddybet.

Lars Sandahl Sørensen
Adm. direktør, DI

Brian Mikkelsen
Adm. direktør, Dansk Erhverv

Lene Espersen
Adm. direktør, Danske Arkitektvirksomheder

Jakob Brandt
Adm. direktør, SMV Danmark

Anne H. Steffensen
Adm. direktør, Danske Rederier

Kirsten Munch Andersen
Politisk direktør, HORESTA

Ulrik Dahl
CEO, Danish Export

Bilag 1: Forventede forslag om EU-regulering af selskabsledelse

Ledelsesansvaret i virksomheder EU-harmoniseres og ændres på en række kernepunkter:

- Ledelsesansvaret i virksomheder skal ikke længere være fokuseret på værdiskabelse, men være en afbalancering af alle stakeholderes interesse, herunder samfundets, miljøets, de ansattes, leverandørernes, kundernes osv. I praksis må en sådan ændring af ledelsesansvarsreglerne forventes at føre til, at alle virksomheder reelt får dette som formål. I realiteten altså en slags samfundsselskaber.
- Ledelsen forpligtes til at inkludere bæredygtighedsrisici og -muligheder i virksomhedens overordnede forretningsstrategi.
- Ledelsen skal sikre, at der er due diligence procedurer og målbare målsætninger herfor, der sikrer, at potentielle risici og negative eksterne påvirkninger, f.eks. i relation til menneskerettigheder, sundhed, sociale forhold, miljø og klima, identificeres, forebygges og adresseres, og ledelsen kan gøres ansvarlig hvis due diligence procedurerne slår fejl (det præcise ledelsesansvar ift. due diligence procedurer og -målsætninger, som vil blive foreslået, er uafklaret).

Håndhævelsen af ledelsesansvaret skal styrkes af stakeholderne:

- Fagforeninger, miljøet eller mennesker, der påvirkes negativt af virksomhedens aktiviteter (repræsenteret ved NGO'er), skal gives en rolle i håndhævelsen af ledelsesansvaret, f.eks. en ret til at sagsøge ledelsen for brud på ledelsesansvarsreglerne eller brud på selskabets bæredygtighedspolitik mv.

Introduktion af stakeholder komitéer:

- Virksomheden forpligtes til dialog med sine stakeholdere, evt. via krav om stakeholder komitéer. Komitéen skal tildeles rettigheder f.eks. at rådgive om indhold og implementering af virksomhedens bæredygtighedsstrategi og evt. en ret til at kræve undersøgelser af virksomhedens bæredygtighedsforhold.

Bestyrelsens sammensætning reguleres:

- Det overvejes at stille krav om en vis andel ledelsesmedlemmer med kompetencer i bæredygtighed, eller kræve at sådanne kompetencer skal indgå i selektionskriterierne.

Ledelses aflønningen skal reguleres. Følgende overvejes bl.a.:

- Krav om at KPI'er ift. bæredygtighed skal indgå i aflønningskriterierne, f.eks. at der skal være KPI'er ift. CO₂-reduktion.
- Regulering af variabel aflønning, f.eks. ved at begrænse andelen heraf, forbyde bestemte typer variabel aflønning (f.eks. aktieoptioner), sætte loft på aktiebaseret aflønning, og/eller kræve at en vis andel af den variable aflønning skal baseres på ikke-finansielle KPI'er.
- Kræve at de ansattes aflønning skal tages i betragtning ved fastsættelsen af politikken for ledelsens aflønning.

Aktietilbagekøb skal begrænses, da Kommissionen mener, at det er udtryk for manglende geninvestering og dermed for kortsigtethed.

Bilag 2: Uddrag af kritikken af grundlaget for Kommissionens initiativ om selskabsledelse

[21 selskabsretsprofessorer fra de fem nordiske lande](#): *"the present Study is so biased in its approach and so openly and excessively political in furthering a specific regulatory outcome, that we find ourselves compelled to address these shortcomings directly and explicitly besides stating the more traditional legalistic arguments"*

[CBS, Center for Corporate Governance](#): *"Our main research areas are stewardship (responsible, long-term ownership), board work, and compliance. We find that the EY 'Study on directors' duties and sustainable corporate governance' [...] has serious and systematic flaws in all three areas."*

[Ni professorer fra Harvard Law School og Harvard Business School](#): *"The report fails on every important dimension. It does not define the problem properly, presents inapposite evidence, fails to address or even cite the relevant academic research, and neglects elementary problems with its policy proposals. No EU policymaker should rely on this Report"*.

[DI og 27 andre organisationer](#): *"The "solutions" presented in the Report are likely to be detrimental to the structural transformation necessary to reach the desired objectives. If the proposals were to become a reality, there would be a substantial risk that European companies would get less access to risk capital, implying that business sector dynamism and innovation will be hampered, and that the incentives for undertaking forward-looking investments and innovations necessary to support sustainable economic growth will be undermined."*

[Den danske Komité for god Selskabsledelse](#): *"the Committee finds the definition of "shorttermism" [...] completely inadequate. [...] Finally, the linking of the initiatives on sustainable corporate governance and due diligence is not appropriate, as they have very different consequences including regulatory, economic, competitive and practical implications."*

[ecoDa](#): *"The report is simplistic and biased. [...] In general, the report gives the impression of serving as a fallback to already preestablished conclusions. [...] ecoDa would like to point out false assumptions like: «In addition, the national regulatory frameworks in the 12 Member States tend to link the concept of directors' duties and company's interest with short-term objectives». [...] Boards should not be turned into bargaining bodies where different, often probably mutually conflicting interests are turned against each other, thus hampering efficient decision-making."*

[EY i Sverige](#) (dvs. kolleger til italienerne der har lavet rapporten): *"However, the proposed path where the proposed solutions to these important matters are sought within company law and corporate governance is deeply concerning"*.

Konklusionerne i EY-rapporten er efterfølgende blevet endnu mere undermineret af en [videnskabelig artikel](#) (Fried & Wang, 2020, Harvard Business School and Harvard Law School), som konkluderer: *"In sum, the data provide little basis for the view that short-termism in the EU warrants corporate governance reforms"*.